

สารสำนักหอสมุดกลาง ปีที่ 18 ฉบับที่ 20 ประจำปีหลังเดือนตุลาคม 2545

ปียมหาราชาลัยรำลึก

23 ตุลาคม 2545

องค์เอยพระลับแล้ว	ครรรไลลา
ปียมหาราชา	ผ่านเฝ้า
สถิตพิมานทิพยา	เสวยสุ์ สวรรค์นา
พสกนิกรทั่วถ้วน	ไส่เกล้ารำลึกพระคุณ
บำเพ็ญราชกิจล้วน	ระบือไกล
เลิกทาสให้เป็นไทย	ทั่วหน้า
การศึกษาสืบสมัย	สานสู่ ชนนา
พระราชนิพนธ์เพริศฟ้า	เฟื่องพื่น ไผทสยาม
ยี่สิบสามตุลมาศเม้น	เวียนมา
ลำนึกในพระกรุณา	คำเช่า
น้อมนบอภิวันทา	เทิดท่าน
แทบพระบาทพระจุลจอมเกล้า	ยิ่งแม่ บิตุรงค์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้าข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุดกลาง

(ชวนพิศ สุคันสนีย์ -ประพันธ์)

พูดอย่างไรให้คนใส่ใจในคุณภาพ (ต่อจากฉบับที่แล้ว)

- สำหรับคนที่เห็นว่าเราดีเลิศอยู่แล้ว ที่ผ่านมาก็พัฒนามามากมาย ได้รับการรับรองระบบคุณภาพจากบริษัทผู้รับรองก็ได้แล้ว ผ่านการตรวจประเมินหลายครั้งแล้ว ผลงานที่ปรากฏก็เป็นที่ยอมรับ

รับและชื่นชมของผู้คนมากมาย ทั้งของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ให้บริการแล้ว ยังจะต้องทำอะไรอีกหรือ? ซึ่งก็ถือเป็นโอกาสที่จะนำมาช่วยให้เกิดการประเมินให้เห็นถึงความคิดเหล่านั้น อาจมีการติดตามเครื่องชี้วัดหรือดัชนี สำคัญ ๆ อาจสอบถามผู้ให้บริการโดยตรงว่ามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร หรืออาจทำมาตรฐาน หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง หรือต้องเน้นเป็นพิเศษ มาประเมินว่าเราปฏิบัติตามสิ่งที่ควรปฏิบัติได้ครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์แล้วหรือไม่ และที่สำคัญคือ การประเมินกับพันธกิจ (Mission) ขององค์กร และหน่วยงานว่าเราได้ทำหน้าที่ตามเป้าหมายขององค์กรและหน่วยงานอย่างสมบูรณ์หรือยัง

- สำหรับคนที่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เพราะไม่แน่ใจ อาจใช้วิธีเชิญชวนให้ทบทวนงานที่ทำอยู่นั้น ดัดข้ออะไรบ้าง มีอะไรที่เพื่อนร่วมงานน่าจะช่วยทำให้งานที่ทำดีกว่าที่เป็นอยู่ แล้วช่วยกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่าย แต่ได้ผล

สิ่งที่ควรระลึก คือ เราไม่ควรคาดหวังและไม่ควรคาดหวังกับคนอื่นมากเกินไปจนเกินความเป็นจริง หรือความเป็นไปได้ เปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นตัวของตัวเอง ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวให้เป็นประโยชน์ และรู้จักการรอกอยอย่างมีเป้าหมาย

โครงการจัดและพัฒนาห้องสมุด

โรงเรียนบ้านขุนเปะ

เมื่อวันพุธที่ 16 ตุลาคม 2545 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรชัย จิตต์พานิชย์ รองผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง ได้รับมอบเชิครณาการกรุงไทย จำกัด มหาชน สาขาราชดำเนิน เลขที่ 0452650 จำนวน 200,000 บาท (สองแสนบาทถ้วน) จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อสนับสนุนโครงการจัดและพัฒนาห้องสมุด โรงเรียนบ้านขุนเปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ปฏิบัติการโครงการหลวง ในนามของสำนักหอสมุดกลาง ขอขอบคุณในน้ำใจที่มีต่อเพื่อนร่วมชาติในครั้งนี้เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ข่าวบุคลากร

▲ คณะทำงานจัดทำห้องสมุดอัตโนมัติ ณ สาขาวิทยบริการฯ ปราจีนบุรี

สำนักหอสมุดกลาง กำหนดโครงการจัดทำห้องสมุดอัตโนมัติ ณ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้น เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ จึงแต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้เป็นคณะทำงาน คือ

1. รองศาสตราจารย์ทศพร คล้ายอุดม	ที่ปรึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรชัย จิตต์พานิชย์	ประธานคณะทำงาน
3. นางสาวอนงค์ ภูอภิรมย์	รองประธานคณะทำงาน
4. นางจุฑามาศ มงคลพิทักษ์สุข	รองประธานคณะทำงาน
5. นางวีระวรรณ พราพงษ์	คณะทำงาน
6. นางนันทพร อุดมวินิจศิลป์	คณะทำงาน
7. นางสาวจำเนียร แก้วมณี	คณะทำงาน

8. นายสุชล แก้วประทุม	คณะทำงาน
9. นายธนกร ช่อไม้ทอง	คณะทำงาน
10. นายสุรวิษ ไตรยจันทร์	คณะทำงาน
11. นายชัยวิวัฒน์ ลาไป	คณะทำงาน
12. นางสาวพิสมัย บุญอยู่	คณะทำงาน
13. นางจินดา จิตเพียร	คณะทำงาน
14. นางเฉลียว สิงรักษา	เลขานุการคณะทำงาน
15. นางสาวสุภาพร เรืองปิยะเสรี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
ให้คณะทำงานเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป จนกว่าจะแล้วเสร็จ	

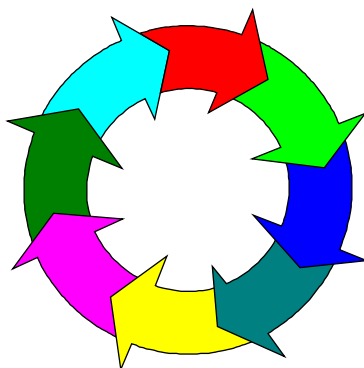
▲ เปลี่ยนตำแหน่งลูกจ้างบรายได้

นายชวลิต ทองสำราญ ลูกจ้างบรายได้ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เทียบเท่าระดับ 4 ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด เปลี่ยนตำแหน่งเป็นพนักงานธุรการ เทียบเท่าระดับ 4 ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2545

▲ อาลัยลา “อัญชลี ภูมิดิษฐ์”

วันศุกร์ที่ 18 ตุลาคม 2545 ชาวสก.ทุกคนรู้สึกเศร้าสลดเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อการจากไปของ “พี่ตุ้ม” อย่างสงบ ด้วยโรคตับอักเสบ ซึ่งได้พระราชทานเพลิงศพเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันเสาร์ที่ 26 ตุลาคม ที่ผ่านมา

มาวันนี้ไม่มี “อัญชลี” แล้ว
 ตั้งดวงแก้วแวววับดับสิ้นสูญ
 ร่างกายสิ้นวิญญาณอย่าอาดูร
 เสวยบุญสัมปรายภพสงบเทอญ

นานาสาระ

✿ มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ✿

สรุปและเรียบเรียงโดย
ชวนพิศ สุคันสนีย์
บรรณารักษ์ชำนาญการ 8
สำนักหอสมุดกลาง

“.....งานช่วยผู้พิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้เป็นผู้อยากจะทำ และอยากช่วยตัวเอง.....ฉะนั้นนโยบายที่จะทำก็คือ ช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ เพื่อเขาจะได้สามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม....”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ผู้เขียนได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม 2545 จัดโดยหอสมุดแห่งชาติ ณ หอวชิราวุธานุสรณ์ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ในภาคเช้าหลังจากพิธีเปิดโดยรองอธิบดีกรมศิลปากรแล้ว เป็นการอภิปรายเรื่อง “สภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้ของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส” ซึ่งวิทยากร 2 คน เป็นคนตาบอดคือ รองศาสตราจารย์วิริยะ นามพงศ์พันธุ์ และนายประหยัด ภูหนองโสง ส่วนผู้ดำเนินรายการคือ ดร.เบญจชลธารนันท์ วิทยากรกล่าวถึงแหล่งข้อมูลสำหรับคนตาบอด 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสาธารณะสถานต่าง ๆ เช่น วัด ปราสาท วนอุทยาน โบราณวัตถุ โบราณสถานต่าง ๆ และส่วนที่ 2 คือ ห้องสมุด ปัญหาของคนตาบอดคือ เมื่อเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวแล้วจะรู้อะไร และรู้ได้อย่างไร เช่นเข้าห้องสมุดแล้วจะขอยืมหนังสือหรือสื่อต่าง ๆ ได้อย่างไร สื่อประเภทใดที่จะยืมได้ และที่สำคัญคือความไม่เข้าใจในคนตาบอดของบุคลากรห้องสมุด รวมทั้งไม่มีคำอธิบายหรือคู่มือการใช้สำหรับคนตาบอด

สำหรับวัสดุห้องสมุดส่วนใหญ่จะมีเทปคำอ่านของอาสาสมัคร ถ้ามีตัวอักษรเบรลล์ได้จะดีมาก แต่เป็นเรื่องที่ต้องใช้งบประมาณมาก การที่มีคนอ่านหนังสือให้ฟังนั้น ยังไม่บรรลุนิติประสงค์นัก ปัญหาสำคัญของคนตาบอดหรือคนพิการทางสายตา คือการดึงข้อมูลและสื่อโดยการรับรู้ที่ต้องผ่านทางตา แต่สำหรับคนตาบอดแล้วต้องสื่อผ่านทางหู หรือสัมผัสด้วยมือ คนพิการทางตาประกอบด้วยคนตาบอดและคนตาพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ถ้าห้องสมุดสามารถผลิตหรือจัดหาหนังสือเสียงก็จะเอื้อประโยชน์สำหรับคนพิการทางตาอย่างมาก รวมทั้งคนที่ชอบฟังมากกว่าชอบอ่าน ห้องสมุดของรัฐควรดำเนินการบริการที่เอื้อต่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เช่น ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีองค์ความรู้ในการแสวงหาหนังสือเสียงและพร้อมที่จะให้บริการหนังสือเสียงตลอดจนแสวงหาแหล่งที่สามารถยืมให้ หรือบริการแนะนำให้ไปยืมที่อื่น หรือให้ข้อมูลที่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถไปยืมได้ด้วยตนเอง ห้องสมุดบางแห่งจัดหนังสือเสียงเป็น Section ไว้ให้ หรือมี Booth สำหรับฟังเสียง นอกจากนั้นควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยสำหรับคนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส เช่น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ควรจัดไว้ร่วมกับห้องน้ำคนทั่วไป และเปิดให้คนทั่วไปได้ใช้ด้วย ไม่ใช่จัดไว้เป็นห้องแยกต่างหาก และใส่กุญแจไว้ เมื่อมีคนพิการมาใช้จึงจะเปิดให้ใช้ ส่วนผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ เช่น คนพิการทางร่างกายที่นั่งรถเข็น ควรจัดทางลาดสำหรับรถเข็น หรือจัดชั้นหนังสือให้เอื้ออำนวยต่อคนพิการได้ก็จะเป็นการดียิ่งยิ่ง สิ่งที่คนพิการทาง

ตาต้องการ คือ บริการหนังสืออักษรเบรลล์ เพราะจะทำให้สามารถเรียนรู้ตัวสะกดด้วยจึงดีกว่าการฟังด้วยหู แต่ก็เป็นเรื่องที่ใช้งบประมาณมากเช่นเดียวกัน รวมทั้งใช้เนื้อที่มากด้วย ดังนั้นควรมีการผลิตหนังสือเสียงอักษรเบรลล์ โดยผลิตเฉพาะที่จำเป็น เช่น ตำราเรียน หนังสือทั่วไปบางชื่อ และสามารถใช้ระบบเครือข่ายได้เช่นเดียวกับหนังสือเสียง สื่ออิเล็กทรอนิกส์เบรลล์ จึงต้องเชื่อมโยงกับ E-Library โดยผ่านเบรลล์พรีนเตอร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมอักษรเบรลล์ ปัจจุบันมีการพัฒนาซอฟต์แวร์และผลักดันให้มีศูนย์กระจายเสียงของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และทำ E-Book มาเป็นอักษรเบรลล์ที่สำคัญคือ DAISY หรือหนังสือเสียงระบบ DAISY ที่ย่อมาจาก Digital Accessible Information System ซึ่งเป็นการผลิตหนังสือเสียงแบบใหม่แทนการผลิตหนังสือเสียงแบบเดิม DAISY เป็นระบบ Analog และจัดเก็บข้อมูลไว้บนม้วนเทป Cassette DAISY มีทั้งเสียง ตัวอักษร และรูปภาพ ส่วนการพัฒนาขั้นต่อไปคือ ทำรูปภาพให้เคลื่อนไหวได้

นอกจากนั้น วิทยากรทั้ง 3 ท่าน (รวมผู้ดำเนินรายการ) ได้เสนอหลักการจัดบริการสำหรับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาสคือ หลักการ PEAT

P หมายถึง **People** คือ คนทุกคนโดยเฉพาะบรรณารักษ์ที่ต้องรู้ระบบเครือข่าย รู้จักคนที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุด เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมที่จะให้บริการ โดยเฉพาะคนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส รวมถึงผู้ที่บกพร่องทางการอ่าน คนปัญญาอ่อน บรรณารักษ์จะช่วยเหลือคนเหล่านี้ได้อย่างไร ห้องสมุดจึงควรมีอาสาสมัครช่วยงานด้วย

E หมายถึง **Environment** คือสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด เช่น ปรับปรุงลิฟท์ให้เอื้อสำหรับคนเหล่านี้ โดยมีเสียงบอก หรือมีตัววิ่งบอกวาล์ฟถึงชั้นไหน การจัดหนังสือบนชั้นอย่าจัดให้แน่นจนเกินไป และควรจัดช่องระหว่างชั้นหนังสือให้รถเข็นสามารถเข็นเข้าไปได้ หรือถ้าจัดหนังสือไว้สูงเกินไปควรมีบริการหยิบหนังสือให้ นอกจากนี้ ควรมีแผนผังเป็นตัวอักษรเบรลล์ (โดยสามารถติดต่อขอไปที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย) สำหรับคนพิการทางตาหรือมีแผนผังที่ใช้สัญลักษณ์สำหรับคนหูหนวก เป็นต้น

A หมายถึง **Activity** คือ กิจกรรมสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อส่งเสริมการอ่าน การจัดกิจกรรม ควรจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทั่วไป ไม่ควรจัดแยก อาจจัดมุมสำหรับพ่อแม่และมุมสำหรับเด็ก รวมทั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบว่าหนังสือใหม่ ๆ อะไรบ้างที่ให้บริการทั้งคนทั่วไป คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส มีบริการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุด มีการให้บริการหนังสือในระบบเครือข่าย และกิจกรรมควรมีหลายรูปแบบ

T หมายถึง **Tool** คือ เครื่องมือหรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีคอมพิวเตอร์สำหรับคนตาบอด 1 เครื่อง ห้องน้ำควรมีทุกชั้น ๆ ละ 1 ห้อง และจัดรวมกับห้องน้ำของคนทั่วไป ไม่ต้องใส่กุญแจ แต่ควรมีราวเกาะ สะอาด ประตูกว้าง ไม่มีธรณีประตู ส่วนหนังสือเสียงควรจัดให้มีหรือผลิตขึ้น และควรมีไม้สำหรับพลิกหนังสือ มีปลอกเพื่อสะดวกสำหรับคนพิการทางร่างกาย เช่น ทางมือที่วางหนังสือควรมีความเหมาะสม เช่นแบบเอียง มีเครื่องครอบหูฟังเพื่อไม่ให้เสียงรบกวนคนอื่น อาจเพิ่มการสัมผัสได้ด้วย พร้อมทั้งมีสื่อคดปุ่มอธิบายได้เฉพาะบางคน

นอกจากห้องสมุดจะใช้หลักการ PEAT แล้ว กรมศิลปากรควรใช้หลักเดียวกัน และมีผู้เสนอให้เพิ่ม **K** หมายถึง **Knowledge** คือต้องการเห็นบทบาทใหม่ ๆ ของห้องสมุดประชาชน (Public Libraries) เช่น ปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นแหล่งข้อมูลหลากหลายสำหรับคนพิการ การบริการक्रमมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายหลาย ๆ กลุ่ม นอกจากนี้ ควรยึด หลักการ 3 A คือ

Awareness คือ ความตระหนักในกลุ่มเป้าหมาย และช่องทางการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล

Available คือ ทำให้เกิดขึ้นมาได้จริง โดยการใช้สื่อที่มีอยู่ใกล้ตัว และใช้ได้กับคนทุกกลุ่ม

Attempt คือ ความพยายามร่วมกันของบรรณารักษ์ทุกสถาบันในการกระจายข้อมูลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และควรมีการประสานเป็นเครือข่าย ทั้งนี้หอสมุดแห่งชาติควรเป็นหน่วยงานหลักที่จะเป็นผู้จุดประกายให้มีรูปแบบใหม่เกิดขึ้น สิ่งที่ควรเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมสัมมนา คือ **A- Attitude** หมายถึงทัศนคติของบรรณารักษ์ เช่นสำนัก-หอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สามารถให้บริการคนพิการได้ ทัศนคติของบรรณารักษ์ควรเปิดกว้าง ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ให้มีองค์ความรู้ หรือจัดให้มีบุคลากรพิการทำงานในห้องสมุดได้ และควรมีการจัดทำภาพนูนและเครื่องคล่าภาพนูน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการควรเป็นลักษณะ Universal Design และควรจัดสื่อสำหรับคนพิการหลาย ๆ ประเภท

ในภาคบ่ายเป็นการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นด้านมาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการทางการมองเห็น กลุ่มที่ 2 มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการทางการได้ยิน และกลุ่มที่ 3 มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการทางร่างกาย โดยมีวิทยากรประจำกลุ่ม คือ นายมนต์เกียรติ บุญตัน (คนตาบอด) นางพวงแก้ว กิจธรรม (คนหูหนวก) และ พ.ท. ต่อพงษ์ กุลกรรชิต (คนพิการทางร่างกาย) ตามลำดับ แล้วมีการนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กล่าวถึงบทบาทของห้องสมุดเพื่อคนตาบอด (Blind) และคนตาพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Print Disability) ในต่างประเทศได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสวีเดน มีห้องสมุดสำหรับคนตาบอด โดยเฉพาะ ส่วนในประเทศไทยนั้น ไม่มีห้องสมุดเฉพาะสำหรับคนพิการและคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ มีห้องสมุดสำหรับคนตาบอดอยู่ 2 แห่ง คือ ห้องสมุดคนตาบอดแห่งชาติ (เดิมชื่อ ห้องสมุดเทปกคนตาบอดไทย-เยอรมัน) และห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด นอกจากนั้นมีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับคนตาบอด กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันจึงมีแหล่งผลิตหนังสือเสียงที่เป็นเอกชน 2 แห่ง และหน่วยราชการ ๆ แห่งเท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ คือต้องการให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ผลิตหนังสือเสียง และประสานงานการผลิตกับหน่วยงานอื่น ๆ สำหรับแหล่งการให้บริการนั้น ควรจัดบริการในรูปแบบสมาชิก โดยให้ห้องสมุดที่มีบทบาทในการให้บริการประชาชนเดิมอยู่แล้ว เป็นแหล่งที่ให้บริการอย่างเป็นมาตรฐาน และขอให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เพิ่มข้อกำหนดเพื่อผลักดันให้การบริการสำหรับคนพิการมีมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นอกจากนั้นยังต้องการให้ห้องสมุดมีฐานข้อมูลรายชื่อหนังสือเสียงทั่วประเทศ โดยให้ link กันเป็นเครือข่ายในอินเทอร์เน็ต และควรจัดงบประมาณสนับสนุนห้องสมุดที่มีการบริการหนังสือเสียง โดยห้องสมุดควรนำเรื่องนี้มาประกอบการพิจารณา

กลุ่มที่ 2 ได้เสนอมาตรฐานสำหรับคนพิการทางการได้ยินในด้านต่าง ๆ คือ

สถานที่ ควรจัดสถานที่อำนวยความสะดวก โดยการติดตราสัญลักษณ์ และติดป้ายสัญญาณต่าง ๆ

บุคลากร ควรจัดฝึกอบรมบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในการรู้และใช้ภาษามือ เพื่อการสื่อสารประมาณ 20-30 ชั่วโมง รวมทั้งอบรมเจตคติ (Attitude) เพื่อปลูกจิตสำนึก เพราะสำหรับคนพิการทางการได้ยินแล้ว ภาษามือสำคัญที่สุดถึง 90 %

ทรัพยากร ควรจัดหาทรัพยากร สื่อต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนทุกเพศ ทุกวัย และสามารถใช้ร่วมกับคนปกติทั่วไปได้ รวมทั้งมีสื่อหนังสือภาพ สื่อภาษามือ วิดีโอ ภาพยนตร์ ที่มีคำบรรยายประกอบและมีภาษามืออยู่ด้วย เพื่อจะให้ผลดียิ่งขึ้น สื่อควรมีหลาย ๆ เรื่อง

เทคโนโลยี ควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 เครื่อง และให้บริการทางอินเทอร์เน็ต

กิจกรรม ควรมีเครือข่ายความร่วมมือหรือจัดสัมมนาตั้งเครือข่ายและทำโครงการสำรวจสื่อ

กลุ่มที่ 3 มาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการทางร่างกาย คนพิการทางร่างกายได้แก่ คนที่พิการทาง แขน ขา ขาด หรือเป็นอัมพาต ใช้การไม่ได้ ปัญหาของคนพิการทางร่างกาย คือสิ่งอำนวยความสะดวก โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ควรมีที่วางเท้ากันโดยรอบ ช่องว่างระหว่างชั้นหนังสือควรกว้างพอสมควร เพื่อให้รถเข็นสามารถเข้าไปได้ ทางลาดที่ด้านข้างควรมีขอบกันล้อตก และควรสูงประมาณ 5 เซนติเมตร ป้ายประกาศต่าง ๆ ควรสูงประมาณ 90 เซนติเมตร ห้องน้ำควรกว้าง 2.50 เมตร และมีที่ว่างระหว่างคันประมาณ 120 เซนติเมตร สำหรับวางรถเข็น ผู้พิการทางร่างกายสามารถใช้บริการสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป เพียงแต่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ทางลาดสำหรับรถเข็น การให้บริการไม่ใช่เทคโนโลยีมากนัก อาจมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง และเมาส์ (Mouse) พิเศษกลม ๆ คล้ายลูกบอล ส่วนหนังสือทั่วไปควรทำสันกระดูกงู หรือผนึกกระดาษแข็งเพื่อให้สามารถพลิกหน้าได้ง่าย

ผู้เขียนขอเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง และสำนักหอสมุดกลางในการจัดบริการสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการจัดทำรูปแบบบริการอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เช่น ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมตัวอักษรเบรลล์ และเบรลล์พริ้นเตอร์สำหรับคนตาบอดเพื่อให้นักศึกษาที่พิการทางตาสามารถอ่านหนังสือรวมทั้งสามารถอ่านคำถามในข้อสอบ และทำคำตอบได้ด้วยตนเอง แทนการให้บุคลากรอ่านหนังสืออ่านคำถามในข้อสอบ และเขียนคำตอบให้เช่นที่เคยปฏิบัติมา (ผู้เขียนทราบว่ามหาวิทยาลัยได้เคยมีโครงการพิเศษสำหรับนักศึกษาตาบอดมาแล้ว แม้ไม่ปรากฏเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถนำโครงการนี้มาปัดฝุ่นและมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว มิใช่มอบหมายให้กลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดำเนินงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ) และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายมายังสำนักหอสมุดกลาง เพื่อบริการสืบค้นสารสนเทศได้ด้วย รวมทั้งการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาที่พิการทางร่างกาย เช่น เดินไม่ได้ต้องนั่งรถเข็นมาเรียนหรือมาเข้าสอบ โดยการทำทางลาดพิเศษขึ้น-ลงตามอาคารสำคัญ ๆ ที่นักศึกษาต้องมาใช้บริการบ่อย ๆ เช่น อาคาร สวป. อาคารที่ใช้เป็นสถานที่สอบ โดยอาจจัดแยกไว้เฉพาะสำหรับผู้พิการเหล่านี้ เพราะมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาพิการมาศึกษาเล่าเรียนอยู่แล้ว

ในส่วนการจัดบริการของสำนักหอสมุดกลางนั้น อยู่ในระหว่างการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ด้านหน้าของอาคาร เพื่อความสวยงามและอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา ตลอดจนผู้มาใช้บริการ รวมทั้งจัดทำทางลาดสำหรับนักศึกษาพิการทางร่างกาย ตามที่ผู้อำนวยความสะดวกสำนักหอสมุดกลาง รองศาสตราจารย์ทศพร คล้ายอุดม ได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์ “ข่าวรามคำแหง” (16-22 กันยายน 2545 : 12) “ทุกวันนี้ มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ให้โอกาสนักศึกษาพิการเข้ามาเรียนมากขึ้น และได้ดูแลนักศึกษาเหล่านี้เป็นอย่างดี ทั้งการเรียน การสอน สำหรับสำนักหอสมุดกลาง ก็จะเอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาพิการ หรือผู้ใช้รถเข็น โดยจัดทำทางขึ้น-ลง พิเศษดังกล่าว ซึ่งคาดว่าจะการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรวมนี้จะแล้วเสร็จประมาณเดือนธันวาคม 2545” สำหรับส่วนที่ควรเพิ่มเติม คือ ในอนาคตควรจัดบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคาร เช่น มีคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมตัวอักษรเบรลล์ และเบรลล์พริ้นเตอร์ ตลอดจนจัดทำเครือข่ายเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดบริการสำหรับคนพิการ รวมทั้งการจัดทำป้ายหรือสัญลักษณ์พิเศษต่าง ๆ สำหรับคนพิการทางตา ทางหู และทางร่างกาย เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาแล้วยังเป็นประโยชน์แก่คนพิการทั่ว ๆ ไปด้วย

สรุป

คนพิการและผู้ด้อยโอกาสควรมีสภาพที่ จะได้รับการบริการห้องสมุดเช่นเดียวกับคนทั่วไป โดยห้องสมุดจะต้องจัดสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถเข้าถึง หรือเข้าใช้บริการทุกประเภทที่ห้องสมุดจัดให้มีบริการแก่คนทั่วไป ห้องสมุดควรติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการให้ทันสมัย และมีความเป็นสากล ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ห้องสมุดทุกประเภทและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ควรคำนึงถึงคนไทยทุกคน และเปิดโอกาสให้คนพิการทุกประเภทสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกัน อันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมหาศาล เพราะจะทำให้คนพิการไม่เป็นภาระของสังคม มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสำนักหอสมุดกลาง ได้จัดบริการสำหรับนักศึกษาพิการบ้างแล้ว แต่อาจไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนนัก ที่สำคัญหอสมุดแห่งชาติ และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯควรร่วมมือกันจัดทำมาตรฐานห้องสมุดเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเช่นเดียวกับมาตรฐานห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

“สำนักหอสมุดฯ ปรับภูมิทัศน์ด้านหน้าทำทางลาดพิเศษสำหรับนักศึกษาพิการ,” ข่าวรามคำแหง 32 : 21 (16-22 กันยายน 2545) 1,12.

สมุทรสาคร

คำขวัญ

เรือประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์

ตราประจำจังหวัด

รูปสำเภาจีนแล่นอยู่ในทะเล

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

♥♥♥ ขอเชิญชาว สก. ร่วมแต่งกายผ้าไทย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการแต่งกายของไทย ♥♥♥